

Κλυδωνισμοί σε χρηματιστήρια, αγορές. Προαναγγελία υποτροπής της κρίσης;

Οι αναταράξεις στην παγκόσμια οικονομία, κυρίως από τις αρχές του 2016 και μετά, αποτελούν τους σπασμούς, τις ωδίνες και προεικονίζουν ως ενδεχόμενο την υποτροπή της διεθνούς καπιταλιστικής κρίσης.

γράφει ο ΒΑΣΙΛΗΣ ΓΑΤΣΙΟΣ*

Η πτώση της τιμής του πετρελαίου και των πρώτων υλών, η αύξηση των επιτοκίων του δολαρίου, η διολίσθηση του γιουάν, η πτώση των χρηματιστηρίων, η ξέφρενη διόγκωση της παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής φούσκας σκορπών τον τρόμο σε χρηματιστήρια, αγορές και κυβερνήσεις όπου γης.

Η νομισματική πολιτική, που αποτελεί εργαλείο αντιμετώπισης, αλλά όχι επίλυσης της κρίσης, απέτυχε.

Παρ' ότι οι Κεντρικές Τράπεζες από το 2009 έχουν μειώσει 637 φορές τα επιτόκια, έχουν επαναγοράσει χρεόγραφα αξίας 12,3 τρισ. δολαρίων και έχουν τυπώσει πάνω από 15 τρισ. δολάρια, αυτό που κατάφεραν μετά την πα-

γκόσμια ύφεση ήταν μια αναιμική και σαθρή παγκόσμια ανάπτυξη.

Σύμφωνα με την Παγκόσμια Τράπεζα, το παγκόσμιο ΑΕΠ το 2015 αυξήθηκε 2,4%. Για το 2016, οι αρχικές της προβλέψεις σχετικά με την άνοδο του παγκόσμιου ΑΕΠ μειώθηκαν από 3,3% σε 2,9%.

Για την Κίνα, τη δεύτερη σε μέγεθος οικονομία του κόσμου, η ανάπτυξη θα υποχωρήσει στο 6,7% το 2016 από 6,9% το 2015. Πρόκειται για τη χειρότερη επίδοση της κινεζικής οικονομίας από το 1990. Ο κατασκευαστικός της τομέας είναι σε συρρίκνωση, η μεταποίηση σε ύφεση και το χρέος των τοπικών κυβερνήσεων εκτινάσσεται στα ύψη.

Η βιομηχανική παραγωγή της Κίνας

σημείωσε ανάπτυξη μόλις 5,9%, ενώ η παραγωγή χάλυβα υποχώρησε κατά 2,3%, η εγχώρια κατανάλωση χάλυβα αναμένεται να μειωθεί φέτος κατά 5%, ύστερα από τη μείωση κατά 4,6% που κατέγραψε πέρυσι. Για δεύτερο συνεχόμενο έτος υποχώρησε και η παραγωγή λιθάνθρακα.

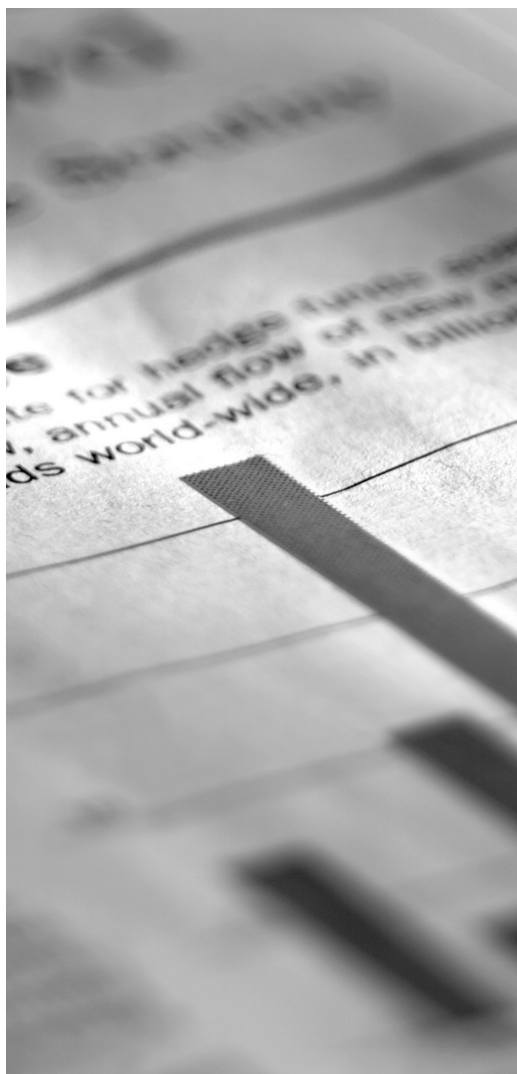
Τα πράγματα μάλιστα αποκτούν άλλη διάσταση αν επαληθευτούν οι εκτιμήσεις του Κάιλ Μπας (Kyle Bass), ιδιοκτήτη του hedge fund Hayman Capital, που υποστηρίζει και προειδοποιεί ότι, με βάση τα κριτήρια που έχει θέσει το ΔΝΤ, για να θεωρείται μια χώρα συναλλαγματικά ασφαλής, η Κίνα έπρεπε να διαθέτει αποθεματικά τουλάχιστον 2,7 τρισ. δολαρίων, ενώ τα συναλλαγματικά αποθεματικά της ανέρχονται αυτή τη στιγμή σε 2,1 με 2,2 τρισ. δολάρια και όχι στα 3,2 τρισ. δολάρια, όπως νομίζουν πολλοί επενδυτές. Ο Μπας υποστηρίζει ότι το χρηματοπιστωτικό σύστημα της Κίνας ενδέχεται να έρθει αντιμέτωπο με ζημίες τετραπλάσιου ύψους από κείνες που αντιμετώπισε το αμερικανικό χρηματοπιστωτικό σύστημα το 2008 και πως το Πεκίνο είναι έτοιμο να τυπώσει 10 τρισ. δολάρια για την ανακεφαλαιοποίηση των τραπεζών, την ώρα που επίκειται υποτίμηση του κινέζικου γιουάν για να στηριχτεί η οικονομική της ανάπτυξη.

Η αναθεώρηση των προβλέψεων της Παγκόσμιας Τράπεζας είναι ακόμη χειρότερη για δύο άλλες αναδυόμενες χώρες, τη Βραζιλία (-2,5%) και τη Ρωσία (-0,7%), οι οποίες πλήττονται από την πτώση των τιμών των πρώτων υλών.

Για τις ΗΠΑ προβλέπεται ανάπτυξη 2,7% και για την Ευρωζώνη 1,7%.

Στο παγκόσμιο χρηματοπιστωτικό σύστημα διευρύνεται η φούσκα ομολόγων, η οποία από 80 τρισ. δολάρια το 2008 έχει φτάσει σήμερα πάνω από 100 τρισ. δολάρια.

Αν το παραπάνω συνδυαστεί με το ότι η παγκόσμια αγορά των παραγώγων ξεπερνά τα 555 τρισ. δολάρια (!) και με

το ότι το παγκόσμιο ΑΕΠ είναι περίπου 80 τρισ. δολάρια, τότε γίνεται αντιληπτό το εξωφρενικό ποσό της φούσκας και οι καταστροφικές επιπτώσεις που θα προκαλέσει το σκάσιμό της.

Οι μεγαλύτερες τράπεζες στις ΗΠΑ έχουν περισσότερα από 40 τρισ. δολάρια εκτεθειμένα σε παράγωγα, ενώ η Deutsche Bank 64 τρισ. δολάρια, είκοσι φορές πάνω από το ΑΕΠ της Γερμανίας. Από την αρχή του 2016 η γερμανική τράπεζα έχει χάσει το 40% της χρηματιστηριακής της αξίας και η κεφαλαιοποιί-

νή της είναι γύρω στα 19 δισ. ευρώ, ενώ τα CDS έχουν φτάσει στις 200 μονάδες βάσης. Η επιδείνωση ξεκίνησε με αφορμή τις ζημιές, που για τη χρήση 2015 έφτασαν τα 6,7 δισ. ευρώ (οι μεγαλύτερες ζημιές της μεταπολεμικής ιστορίας της), μέρος των οποίων οφείλεται στα πρόστιμα 2,5 δισ. δολαρίων που της επιβλήθηκαν από τις εποπτικές αρχές των ΗΠΑ και της Βρετανίας για το σκάνδαλο της χειραγώγησης του επιτοκίου διαπραγμαζικών κορηγήσεων Libor. Η κατάσταση της επιδεινώνεται μετά

την υποβάθμιση της πιστοληπτικής της ικανότητας από τη Standard & Poor's από A- σε BBB. Η διοίκηση της τράπεζας ανακοίνωσε ότι δεν θα καταβάλει μείρισμα ούτε για το 2015, αλλά ούτε και για το 2016. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι μετοχές της Deutsche Bank κατέχουν ισχυρές γερμανικές βιομηχανίες, ενώ μεγάλο μέρος των ομολόγων της το κατέχει η ΕΚΤ. Το πάθημα της Lehman Brothers έχει γίνει μάθημα στους Ευρωπαίους κεφαλαιοκράτες και τόσο η γερμανική κυβέρνηση όσο και η ΕΚΤ θα κάνουν ό,τι περνά από το χέρι τους για να στηρίξουν την τράπεζα.

Οι ευρωπαϊκές τράπεζες έχουν απώλειες της χρηματιστηριακής τους αξίας πάνω από 25% από τις αρχές του έτους (στοιχεία 11-2-2016). Οι απώλειες αυτές οδηγούν στη μείωση της δυναμικής των περίφημων ομολόγων CoCos (ομόλογα υπό όρους μετατρέψιμα σε μετοχές). Τα ομόλογα αυτά έχουν υψηλό επιτόκιο και οι ευρωπαϊκές τράπεζες τα πουλούσαν μαζικά σε επενδυτές για να καλύψουν τις κεφαλαιακές τους ανάγκες, αντί να προβούν σε αυξήσεις μετοχικού κεφαλαίου. Η τιμή των CoCos έχει μειωθεί 12 σεντς στο δολάριο φέτος (12%), σύμφωνα με αναλυτές της Barclays. Η ανησυχία ότι η γερμανική τράπεζα Deutsche Bank μπορεί να μην ήταν σε θέση να πληρώσει τα τοκομερίδια των CoCos που έχει εκδώσει ώθησε τις τιμές τους να κάνουν βουτιά. Άλλες μεγάλες τράπεζες, όπως η ιταλική UniCredit και η ελβετική Credit Suisse, είδαν τις τιμές των CoCos τους να πιέζονται.

Η Ευρωζώνη γενικότερα φαίνεται πως κινείται προς έναν μακροπρόθεσμο αποπληθωριστικό κύκλο σαν αυτόν που μαστίζει την Ιαπωνία την τελευταία εικοσαετία – σε έναν κύκλο ύφεσης, μείωσης των επενδύσεων, αύξησης των δημοσίων χρεών και των χρεοκοπιών.

Το παγκόσμιο δημόσιο χρέος από το ξέσπασμα της κρίσης μέχρι σήμερα έχει αυξηθεί κατά 57 τρισ. δολάρια και έχει φτάσει το αστρονομικό ποσό των

199 τρισ. δολαρίων. Το δημόσιο χρέος των ΗΠΑ από 9 τρισ. το 2007 έφτασε το 2015 στα 19 τρισ. δολάρια.

Ο καπιταλισμός, για να αντιμετωπίσει την κρίση που ξέσπασε το 2007-08 και η οποία εδράζεται στα δομικά χαρακτηριστικά του κεφαλαιοκρατικού τρόπου παραγωγής (νόμοι της αξίας, του ανταγωνισμού, της τάσης πτώσης του μέσου ποσοστού κέρδους), προωθεί μια υπεραντιδραστική ανασυγκρότηση όλων των κοινωνικών και εργασιακών σχέσεων με πυρήνα τον δομικό κατακερματισμό και διάσπαση της εργατικής τάξης.

Ακρωτηριάζει πρωτίστως την κύρια παραγωγική δύναμη, που αποτελεί την πηγή των κερδών του, τον εργαζόμενο άνθρωπο με μια πρωτοφανή βιολογική και ηθική εξόντωση της εργατικής δύναμης, με τη μαζική δομική ανεργία, τις ελαστικές σχέσεις εργασίας, την πολιτιστική υποδούλωση.

Ταυτόχρονα οργανώνει πρωτοφανείς στρατηγικές αναδιαρθρώσεις στο τεχνολογικό και παραγωγικό του μοντέλο. Αναδομεί υπεραντιδραστικά τη σύγχρονη αστική δημοκρατία, το συνολικό πολιτικό εποικοδόμημα και τις διεθνείς γεωστρατηγικές σχέσεις.

Οι κεφαλαιοκράτες και οι κυβερνήσεις τους, παρά τις αποτυχημένες έως τώρα προσπάθειες αυτής τους της πολιτικής για την έξοδο από την κρίση και την εξασφάλιση μιας μακράς περιόδου δυναμικής άνθησης και ανάπτυξης της κερδοφορίας του κεφαλαίου, θα επιμείνουν ως το τέλος.

Αυτός είναι μονόδρομος επιβίωσης για τον καπιταλισμό και όχι μια από τις δυνατές επιλογές.

Αυτό οδηγεί, αργά ή γρήγορα, σε μια πολύ μεγαλύτερη καταστροφή υπερσυσσωρευμένων κεφαλαίων απ' ό,τι έχει ήδη συντελεστεί. Κάτι τέτοιο εγκυμονεί εφιαλτικές καταστροφές για την εργατική τάξη και τους λαούς.

Σ' αυτό το πλαίσιο ωριμάζει μια κορυφαία αναμέτρηση στην ιστορία των ταξικών αγώνων που θα περιστρέφεται αμείλικτα γύρω από δύο βασικά αντίθετα και ασυμφιλίωτα ενδεχόμενα: είτε μια νέα εργατική επανάσταση προς τον κομμουνισμό του 21ου αιώνα, που θα ξεπερνά και θα ολοκληρώνει όλες τις προηγούμενες επαναστάσεις είτε μια αδύνατον να υπολογιστεί σήμερα καταστροφική πορεία της ανθρωπότητας και του κοινωνικού ανθρώπου που θα οδηγή σε έναν νέο Μεσαίωνα. **T**